

SNDVU

Stichting Noodopvang Dakloze Vreemdelingen Utrecht
Palestrinastraat 1 b, 3533 EH Utrecht

Jaarverslag 2009

Noodopvang Utrecht

Stichting Noodopvang Dakloze Vreemdelingen Utrecht

Doelstelling

De Stichting Noodopvang Dakloze Vreemdelingen Utrecht (SNDVU) wil een bijdrage leveren aan de veiligheid en de leefbaarheid van de samenleving door asielzoekers die geen recht hebben op overheidsvoorzieningen maar rechtmatig in Nederland verblijven ondersteunen met behulp van huisvesting, medische zorg, sociaal-juridische ondersteuning en begeleiding een zo een perspectief te creëren op een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan.

De begeleiding wordt verricht door medewerkers van de SNDVU in overleg met de betrokkene. Samen wordt een begeleidingsplan vastgesteld in overeenstemming met door het bestuur opgestelde richtlijnen.

Gedurende de bemoeienis van de SNDVU wordt begeleiding geboden bij terugkeer naar het land van herkomst, emigratie of wel een leven in Nederland waarbij geen gebruik wordt gemaakt van de faciliteiten van de SNDVU.

De SNDVU gaat ervan uit dat cliënt een grote mate van zelfredzaamheid heeft en, gedurende haar bemoeienis, zelf initiatieven ontplooit die kunnen leiden tot verbetering van zijn of haar positie en een zelfstandig leven.

De bemoeienis van de SNDVU is niet onlosmakelijk verbonden aan de duur en voortgang van een procedure, maar geschiedt ook op basis van medemenselijkheid en zorgvuldigheid.

Doelgroep

De doelgroep zijn vreemdelingen die op straat staan of anderszins in de problemen zijn en binnen de termen van de zorgplicht van de gemeente voor haar inwoners tijdelijk hulp behoeven.

Voorbeelden hiervan zijn:

Mensen die actief zijn met terugkeer naar het land van herkomst maar nog niet in het bezit zijn van de benodigde reisdocumenten.

Mensen van wie de asielverzoeken in het aanmeldcentrum zijn afgedaan.

Mensen die zich vanwege hun schijnende situatie niet kunnen redden.

Mensen die legaal in Nederland verblijven vanwege een reguliere verblijfsaanvraag. Uitgegaan wordt hierbij van een perspectiefvolle procedure.

Jongeren die deelnemen aan het Ex-AMA project "Perspectief" krijgen ondersteuning in de vorm van leefgeld en/of onderdak.

Mensen die in aanmerking komen voor het Generaal Pardon maar daarbij nog ondersteuning nodig hebben.

Samenstelling Bestuur

Gerard Luiten, Marie Louise van Schaik, Margreet Peschier, Hans Beemer, Frans Middelham

Medewerkers

Gonnie Castelijns, Martin Kievit, Wil van Beek, Aafke Sanders, Jetty Vermeer

Vrijwilligers

Anne Reinerie, Rene Wilbrink, Bertien Berkers, Samir Musija, Jelle Olsman, Inge van de Weerd, Felicien Dufitumukiza

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	7
Ontwikkelingen in de Noodopvang	9
Afronding generaal pardon en project afgewezen pardonners	9
Nieuwe ziektekostenverzekering	10
Bezoek Tweede Kamerlid Hans Spekman.....	11
Nacht van de vervanging	12
Einde noodopvang	15
Huizen, verhuizingen en leefbaarheid in de opvang	17
Ondersteuning.....	17
Stand van zaken.....	17
Samenstelling bewoners in de noodopvang	18
Omklapwoningen.....	19
Cliëntenbestand 2009	20
Reden van ondersteuning op 31 december 2009	20
Instroom 2009	22
Uitstroom 2009.....	22
Ondersteuning.....	24
Cliëntengroepen	24
Taken van de noodopvang	24
Dagstructurering / Woonbegeleiding.....	26
Woonbegeleiding.....	26
Sociale kaart.....	26
Individuele begeleiding	27
Projectorganisatie	28
Bestuur.....	28
Kantoor / medewerkers	28
Vrijwilligers	29
Samenwerking binnen Utrecht	29
Hulpverlenersoverleg (HVO).....	30
Ex-AMA team	30
STIL, vluchtelingenwerk AZC, dienstverlening aan buitenlanders.....	30
Vluchtelingenwerk Utrecht	30
Huize Agnes	30
Toekomst van de noodopvang.....	31
Verklarende woordenlijst.....	312

INLEIDING

We presenteren u het jaarverslag 2009. Het jaar wordt gekenmerkt door drie werkelijkheden.

1. Mensen, die als gevolg van het Generaal Pardon uitstromen. En mensen die, tegen de verwachtingen in, voor dit Generaal Pardon zijn geweigerd.
2. De huisvesting van Ex-AMA's waarbij het rijk, ter uitvoering van de motie Spekman, de gemeente Utrecht als pilot gemeente heeft aangewezen, lopende tot 31 maart 2011.
3. De instroom van mensen uit beide bovengenoemde groepen, die bij het rijk niet voor opvang in aanmerking komen.

Al deze mensen worden gehuisvest in 16 huizen en 11 gehuurde kamers. Het jaar is afgesloten met een cliëntenbestand van 94 mensen, hieronder vallen 59 Ex-AMA's.

Afgezien van de inzet van vrijwilligers, wordt het werk van de SNDVU voor 100% gesubsidieerd door de gemeente Utrecht. Het is daarom van belang dat de gemeenteraad en het college van B&W ons werk zijn blijven steunen. Voor 2009 is de gevraagde subsidie toegekend.

Voor 2010 waren er nog enige voetangels en klemmen. De vorige (thans demissionaire) regering vond en vindt het bestaan van het verschijnsel noodopvang en daarmee van de SNDVU ongewenst. De in 2009 verantwoordelijk staatssecretaris, mevrouw Nebahat Albayrak, heeft met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een bestuursakkoord gesloten. Daarin is afgesproken dat het rijk een structurele oplossing zou bieden voor mensen zoals die, onder andere via onze stichting, worden ondersteund. Uitgangspunt van het bestuursakkoord was landelijke stopzetting van alle activiteiten onder de noemer noodopvang. Zoals u hierboven hebt kunnen lezen, is de werkelijkheid anders.

Dit alles heeft ertoe geleid dat, na overleg met de gemeente, de subsidie voor 2010 is veilig gesteld.

Wij sluiten dit jaar af met een onzekere toekomst en dan vooral als het gaat om de zorg voor de mensen die van onze instelling afhankelijk zijn. Wat er in de toekomst ook zal gebeuren, en wat er ook zal worden besloten, wij verwachten dat de maatstaf zal zijn hoe een beschaafd land omgaat met 'mensen op de vlucht'.

Gerard Luiten
Voorzitter SNDVU

ONTWIKKELINGEN IN DE NOODOPVANG

Afronding generaal pardon en project afgewezen pardonners

In 2009 is de grootste groep generaal pardonners uitgestroomd. Mensen met een aanbod brief van de IND worden nog aangemeld voor leefgeld en een aantal, dat een afwijzing gekregen heeft en waarop een bezwaar is ingediend, krijgt leefgeld vanwege schrijnende omstandigheden. In 2008 heeft er op initiatief van het Hulpverlenersoverleg een inventarisatie van deze groep plaats gevonden. Deze inventarisatie is in 2009 afgerond.

Conclusies Inventarisatiefase

Uit de inventarisatie blijkt dat in de stad Utrecht 102 afgewezen pardonners bij de verschillende organisaties in beeld zijn. Dit is exclusief de minderjarige kinderen. Alleen op het AZC zijn er afgewezen pardonners met kinderen. Het gaat in totaal om 17 minderjarige kinderen (uitsluitend kinderen zonder verblijfsvergunning zijn meegeteld).

Afwijzingsgronden

In onderstaand tabel wordt een totaaloverzicht gegeven van het aantal cliënten per organisatie en de reden waarom de mensen geen pardon hebben gekregen.

Organisatie	Afwijzingsgronden				
	1 F	Dublin/ verblijf buitenland	Criminele antecedenten	overige	totaal
VW AZC Utrecht	18	12	2	1	33
VW ex-ama team		3	5	3	11
STIL	1	21	17	10	49
SDB		3	4	0	7
SNDVU		1	1	0	2
Totaal	19	40	29	14	102

De redenen van afwijzing hebben voor een substantieel deel van deze groep te maken met schrijnende omstandigheden.

Begeleiding

De begeleiding van de afgewezen pardonner wordt uitgevoerd door de organisatie die deze persoon al in begeleiding had, tenzij de afgewezen pardonner opgevangen gaat worden door de SNDVU, in dat geval wordt de begeleiding overgedragen. De begeleidende organisatie brengt maandelijks verslag uit van de werkzaamheden.

De begeleiding bestaat uit het uitzetten van een juridisch traject – voor zover hiertoe mogelijkheden bestaan – in goed overleg met de cliënt. Het doel van de begeleiding is cliënt na te laten denken over zijn toekomst en stappen te gaan ondernemen om aan perspectief te werken. Verder wordt er gekeken naar eventuele medische en/of psychische problematiek en of hiervoor externe hulp ingeschakeld dient te worden. Zo nodig wordt gevraagd om leefgeld of opvang. Hiernaast wordt ook gewerkt aan het bevorderen van zelfredzaamheid en sociale activering.

Voor de groep schrijnende gevallen komt vooral de behoefte aan een stabiele opvangplek en leefgeld naar voren. Vanuit deze stabiele leefsituatie kan gewerkt worden aan een hulpverleningstraject. De doelgroepen van STIL en SDB hebben voornamelijk te maken met deze schrijnende situaties. STIL heeft aangegeven 14 cliënten te hebben die zich in een schrijnende situatie bevinden, waarvan 6 mensen op korte termijn opvang en leefgeld nodig hadden en 8 mensen alleen leefgeld. SDB in totaal 4 cliënten die zich in een schrijnende situatie bevinden en die opvang en leefgeld nodig hebben. De verwachting is dat tijdens de trajecten verder duidelijk zal worden welke mensen daadwerkelijk leefgeld en/of opvang nodig hebben. De bovengenoemde aantallen zijn een schatting.

Verder valt op te merken dat de cliënten van het AZC vooralsnog geen opvang en leefgeld nodig zullen hebben, maar dat er mogelijk op termijn ook voor een aantal van deze groep opvang en/of leefgeld gevraagd kan worden als mensen vanuit het AZC op straat zouden komen te staan.

Op grond van genoemd rapport werd een subsidieverzoek ingediend. In oktober 2009 is een subsidie van € 40.000,- toegekend voor de begeleiding. De daaropvolgende maanden werden besteed aan de samenstelling van de begeleidingscommissie en de voorbereidingen ten behoeve van de uitvoering van het project dat vervolgens is begonnen op 1 januari 2010.

Tbelichting project Individuele Begeleiding Afgewezen Pardonners

Doel van het project

Het project Individuele Begeleiding Afgewezen Pardonners heeft als doel om de mensen die geen pardonaanbod krijgen op een duurzame en humane manier te begeleiden naar perspectief voor de toekomst. Hiermee willen we de vicieuze cirkel van leven in de illegaliteit doorbreken

Door middel van dit project kunnen we zicht krijgen op het aantal pardonners, waarvan een gedeelte al jaren door Utrecht zwerft en waarvoor geen perspectief is. Het project beoogt een sluitende aanpak voor alle betrokken organisaties: daklozeninstellingen, Altrecht, De Tussenvoorziening, Centrum Maliebaan en andere maatschappelijke instanties en vluchtelingenorganisaties in Utrecht.

Nieuwe ziektekostenverzekering

Op 1 januari 2009 is de wijze waarop de zorg voor vreemdelingen zonder verblijfsvergunning werd gefinancierd veranderd. Werd tot op heden alleen de kosten van eerstelijnszorg vergoed, in het nieuwe systeem kunnen alle zorgvormen in aanmerking komen voor een vergoeding.

De cliënten krijgen een brief mee voor de huisarts waarin gewezen wordt op de veranderingen.

Aangezien tandartsen niet of nauwelijks zorg verlenen, worden voor een aantal mensen fondsen aangeschreven.

Voorwaarden voor een tegemoetkoming in de kosten

Als een zorgaanbieder in aanmerking wil komen voor een tegemoetkoming in de oninbare kosten moet aan vier voorwaarden zijn voldaan:

1. er moet sprake zijn van een (gedeeltelijk) *onbetaalde rekening*. Als de verschuldigde kosten door of namens de patiënt kunnen worden betaald, kan een zorgaanbieder geen beroep doen op de regeling;
2. de patiënt is *onverzekerd én onverzekerbaar* als gevolg van de Koppelingswet. Dit geldt vaak voor illegale migranten, uitgeprocedeerde asielzoekers, niet-uitzetbaren en mensen die zijn verwickeld in een aanvraagprocedure voor een verblijfsvergunning.
3. het moet gaan om **medisch noodzakelijke** zorg. De zorgaanbieder bepaalt of de verleende zorg medisch noodzakelijk was, gezien de aard van de prestatie en de verwachte duur van het verblijf;
4. de zorg moet onderdeel zijn van het *basiszorgpakket of de AWBZ*

Toegang tot zorg

1. Huisartsenzorg, tandheelkundige zorg en andere paramedische zorg

In het algemeen geldt dat een vreemdeling zonder verblijfsvergunning altijd terecht kan bij een huisarts, tandarts en paramedici. Het is aan de hulpverlener om te bepalen of er sprake is van medische noodzakelijke hulp. Een vreemdeling kan altijd terecht bij een hulpverlener in zijn postcodewijk

Alle huisartsen en tandartsen ea. verlenen zorg aan mensen zonder verblijfsvergunning. Ze kunnen een tegemoetkoming krijgen van 80 % van de oninbare kosten. De vraag naar het voldoen van de rekening door de hulpverlener wordt strigenter. Vooral tandartsen besluiten hierdoor geen zorg te verlenen. Immers de activiteiten die voor vergoeding in aanmerking komen zijn beperkt.

2. Farmaceutische zorg en hulpmiddelen

Vanaf 1 januari mag per gemeente nog maar 1 apotheker de medicatie aan vreemdelingen zonder verblijfsvergunning afleveren. Voor stad Utrecht is dit Apotheek 't Gouden Hert'

3. Ziekenhuiszorg

Alle ziekenhuizen moet medische noodzakelijke hulp verlenen. Dat betekent dat bij spoedgevallen ieder ziekenhuis bezocht kan worden. Voor alle andere zorg zijn mensen zonder geldige verblijfsvergunning aangewezen op het ziekenhuis Diakonessenhuis.

Bezoek Tweede Kamerlid Hans Spekman

Op 26 juni 2009 organiseerde de SNDVU een themamiddag over het voortbestaan van de noodopvang in Utrecht. Hiervoor werden uitgenodigd Hans Spekman, tweede Kamerlid en voormalig wethouder in Utrecht, twee beleidsmedewerkers van de gemeente Utrecht en een aantal, dat zich bezighoudt met de problematiek rondom het vreemdelingen beleid. (LOS, STIL, VVN/AZC, Ex-AMA project "Perspectief" en GG&GD).

Aanleiding voor deze bijeenkomst, zijn de onderhandelingen tussen VNG en de overheid over de landelijke sluiting van de noodopvang en de opvang van mensen die niet onder de rijksvoorzieningen vallen maar wel rechtmatig in Nederland verblijven (bv. mensen in een medische procedure).

Tijdens deze middag werden problemen en dilemma's besproken waarmee de organisaties geconfronteerd worden als de noodopvang als voorziening gesloten zou worden. Welke mensen

vallen er tussen wal en schip als het voorstel vanuit VNG aangenomen wordt? Wat is hun achtergrond, problematiek en om hoeveel mensen gaat dit? Welke ondersteuning kan er nog geboden worden aan mensen die niet naar de reguliere opvang gaan? Kan de gemeente Utrecht aan haar zorgplicht voldoen?

Conclusie van deze bijeenkomst was dat er nog een aantal restgroepen overblijven waar geen rijksopvang voor geboden wordt als het voorstel vanuit VNG aangenomen wordt.

- Mensen met psychische problematiek, die door de aard van hun problematiek tussen wal en schip vallen.
- Mensen met een afwijzing op het generaal pardon die de kar niet langer trekken en door een verwerkingsproces moeten om hun situatie opnieuw onder ogen te kunnen zien.
- Mensen met een voorbereiding op een medische procedure of andere reguliere procedure.
- Mensen die bezig zijn met terugkeer.
- Mensen met een procedure bij het Europees Hof.
- Mensen uit bv. Sierra Leone waarvan de verblijfsstatus op D grond ingetrokken is. Deze mensen hadden vaak al een huis en baan. Voor deze mensen moet opnieuw het asiëldossier bestudeerd worden en/of de mogelijkheden op terugkeer.

Aangezien de gemeente Utrecht zich houdt aan haar zorgplicht, blijkt hieruit dat de noodopvang noodzakelijk blijft om deze groepen op te vangen.

Nacht van de vervanging

Het pardon heeft veel mensen een status gegeven, ook mensen die in de noodopvang verbleven. Maar het pardon heeft niets veranderd aan het principe dat mensen die een aanvraag hebben ingediend voor een reguliere verblijfsvergunning geen voorzieningen krijgen. Zonder noodopvang zouden zij nog steeds op straat staan.

In het kader van het pardon zijn afspraken gemaakt over de voorwaarden voor het beëindigen van een gemeentelijke noodopvang voorziening per eind 2009. Gemeenten en mensen die bij deze opvang betrokken zijn, vinden dat beëindiging van de noodopvang alleen mogelijk is als er alternatieve opvang is voor deze mensen.

Om de aandacht op deze problematiek te vestigen is er op 8 september 2009 een "nacht van de vervanging" georganiseerd.

Doel Nacht van de Vervanging

Tijdens de Nacht van de Vervanging van 8 op 9 september 2009 gaven wethouders, raadsleden e.a. voor één nacht thuis onderdak aan dakloze vluchtelingen die rechtmatig in hun stad verblijven.

Het gaat hier om gezinnen met kinderen, ouderen en alleenstaanden die je niet zomaar op straat kunt zetten. Ze zijn hier rechtmatig omdat ze wachten op de uitslag van een toelatingsprocedure, bijvoorbeeld vanwege medische redenen, schrijnendheid of omdat ze buiten hun schuld niet terug kunnen keren naar hun herkomstland.

Op dit moment bestaat er voor deze groep nog noodopvang in de gemeenten. Het rijk heeft echter met de gemeenten (VNG) afgesproken dat deze voorziening per 1 januari 2010 moet sluiten. Daardoor komt deze groep op straat te staan.

Wat is gedaan om noodopvangen overbodig te maken?

In het bestuursakkoord tussen de VNG en Albayrak, dat in het kader van het pardon op 25 mei 2007 is gesloten, is afgesproken dat:

Bij de uitvoering van het terugkeerbeleid wordt bijzondere aandacht gegeven aan het probleem dat gemeenten in de praktijk worden geconfronteerd met uitgeprocedeerde asielzoekers die rechtmatig in Nederland verblijven maar geen recht meer hebben op (opvang-)voorzieningen. Het Rijk en de VNG zullen nader overleg voeren teneinde deze situaties zoveel mogelijk tot een minimum te beperken (...) Gemeenten zullen gelet op het bovenstaande noch direct noch indirect meewerken aan de opvang van onrechtmatig in ons land verblijvende vreemdelingen en de bestaande noodopvang beëindigen.

Het in dit bestuurakkoord afgesproken overleg heeft tot nu toe niet tot een beleidswijziging. Nog steeds worden uitgeprocedeerde asielzoekers die 'rechtmatig' in Nederland verblijven, op straat gezet.

Inmiddels heeft ook de Tweede Kamer een oproep voor een beleidswijziging gedaan. In een aangenomen motie van Spekman (PvdA) van 17 december 2008 staat:

constaterende, dat gemeenten geconfronteerd worden met zieke uitgeprocedeerde asielzoekers die recht hebben op verblijf in Nederland gedurende hun medische procedure, maar geen recht hebben op opvangvoorzieningen;

overwegende, dat in het bestuursakkoord van 25 mei 2007 is afgesproken, deze situaties tot een minimum te beperken teneinde te voorkomen dat deze mensen op straat terecht komen en in de illegaliteit verdwijnen;

overwegende, dat in de beleidsbrief van 24 juni 2008 betreffende een effectievere asielprocedure en een effectiever terugkeerbeleid is aangegeven dat voor de opvang van rechtmatig in Nederland verblijvende uitgeprocedeerde asielzoekers die een vervolgaanvraag hebben ingediend voor het ondergaan van een medische behandeling geen opvangregeling kan worden getroffen omdat er geen goed en snel werkend filter mogelijk zou zijn waarmee kan worden bepaald of zo'n aanvraag kansloos of kansrijk is;

van mening, dat met overlegging aan de IND van een actueel en volledig medisch dossier en een toestemmingsverklaring van de vreemdeling een snel werkend filter wordt gecreëerd waarmee misbruik door het indienen van een medische vervolgaanvraag uitsluitend om opvang te verkrijgen, kan worden tegengegaan;

verzoekt de regering voor eind 2009 in ieder geval opvang te verlenen aan uitgeprocedeerde asielzoekers die een aanvraag om medische redenen hebben ingediend en die aan bovengenoemde voorwaarden voldoen,

en gaat over tot de orde van de dag,

Ook deze motie heeft tot nu toe niet tot een oplossing geleid voor de opvang van 'rechtmatig' verblijvende uitgeprocedeerde asielzoekers.

Toch blijft staatssecretaris Albayrak vasthouden aan haar lijn, dat de noodopvangen voor 'rechtmatig' verblijvenden eind 2009 gesloten moeten zijn.

Utrecht start met een maaltijd in de Domkerk. Er wordt onderdak gegeven door de volgende bekende Utrechtse: Rinda den Besten (wethouder Jeugd, Onderwijs, Volksgezondheid), Marry Mos (GL raadslid), Cees van Eijk (GL ex-wethouder), Dikke Dries (Café Oude Dikke Dries), Cees Grimbergen (journalist). Aan De Nacht werken ook mee: Piet van der Sluis (wethouder), Nikki Schipper (GL raadslid), Geesje Werkman (PKN). Op 9 september wordt de actie afgesloten met gezamenlijk ontbijt in het stadhuis.

Columns Cees Grimbergen in AD utrechts nieuwsblad n.a.v. de nacht van de vervanging.

ETHIOPISCHE ASIELZOEKER OP ZOLDER

Een uitnodiging in de mailbox. Of ik zou willen meewerken aan de *Nacht van de Vervanging*? Wil ik als 'bekende Utrechter' één nacht, één uitgeprocedeerde asielzoeker onderdak geven? Een piepkleine, bijna symbolische daad van gastvrijheid dus... En dan dat 'bekende Utrechter'..., zo ongeveer het laatste circuit waar ik bij wil horen. Maar ging ik niet op de uitnodiging in, dan onthield ik mezelf een gebeurtenis met een politiek tintje. Want de regering wil opvang van uitgeprocedeerden na 1 januari 2010 verbieden. Als ik 'ja' zou zeggen zou ik bovendien het verhaal van een verre vreemdeling horen. En zou onze stad door zijn of haar ogen kunnen zien.

Als u dit leest, zit ik met hem aan het ontbijt. Met Sisay Jouhannes Tezazu. Uit Addis Abeba, Ethiopië. Sisay Jouhannes wordt vandaag 33. Een kind uit een gemengde Liefde. Vader Eritrees. Moeder Amhaars (een grote, Ethiopische stam). Racisme is overal: hij kreeg in Ethiopië problemen vanwege zijn gemengde afkomst. Kwam in 2003 naar Nederland. Ná de Generaal Pardon regeling dus. Sisay Jouhannes is een kansloze uitgeprocedeerde asielzoeker. Moest worden uitgezet. Wat niet lukte. Ethiopië wilde hem niet hebben. Hij zwierf door de Domstad. Kreeg hier twee kinderen. Woonde een tijdje met de Nederlandse moeder van die kinderen. Zat een half jaar in vreemdelingendetentie. Woont nu met een Somaliër in een sloopwoning in Ondiep. Voor dat laatste zorgde *de Noodopvang*, een door de gemeente gefinancierde voorziening. Die moet voorkomen dat mensen als Sisay gaan zwerven. Gisteravond ontmoetten wij elkaar in het Theehuis van de Domkerk. Met veertig mensen aan de maaltijd. Een verlegen rasta die vooraf tegen de organiserende actiegroep zei: 'Moet ik daar nou echt blijven slapen?'. Als ik dit stukje om acht uur gisteravond -aan het eind van de maaltijd- inlever, heb ik hem nog niet gezegd dat hij heus niet met mij in één bed hoeft. Op zolder heb ik een logeerkamer waar vroeger één van de kinderen sliep. Straks nodig ik hem op deze schitterende nazomeravond uit op mijn bootje. Als junks daar niet opnieuw het benzinetankje uit hebben geroofd, gaan we een stukkie varen.

(9 september 2009)

MET SISAY IN EEN ILLEGAAL, FOUT BOOTJE

Vorige week schreef ik over Sisay Jouhannes Tezazu uit Ethiopië. Dinsdagavond 8 september at ik met hem in het Theehuis van de Dom. Tijdens de Nacht van de Vervanging was hij mijn gast voor één nacht. Toen ik mijn stukje die avond om acht uur verstuurde, stonden Sisay en ik op het punt te gaan varen. In ons piepkleine houten kajuitbootje. De Trabant, gebouwd in 1962 in Oost Berlijn -wat je noemt een 'fout' bootje-, ligt aan de singel. Het werd een heerlijk tochtje op de laatste zachte zomeravond van het jaar. De panden van de Twijnstraat, de bomen van de Tolsteegsingel, de lantaarns. Ze weerspiegelden in het vlakke water. Onder het zachte motorgeluid vertelde ik Sisay over onze stad. Over het Oudegracht Operaconcert van Anthony Heidweiller ('daar moet je zondag heen'). En dat je van deze stad gaat houden. We legden aan bij de Wittevrouwenbrug. Dronken een koffie en een cola op het terrasje van De Potdeksel. Ik luisterde naar de verlegen Sisay. 'Aan hoe mensen reageren op mijn verhaal ben ik gaan zien hoe verdrietig dat verhaal eigenlijk is.'

Vluchteling Sisay woont in Ondiep. Zonder status. Van de Noodopvang -een gemeentelijke voorziening- kreeg hij onderdak. En 50 euro per week. Hij moet terug naar Ethiopië, maar het land wil hem niet opnemen. Hij werkt mee aan zijn eigen uitzetting, om niet in vreemdelingenbewaring te worden geplaatst. Een rechter was verbaasd. 'Hoe kun je dat nou doen als je twee jonge kinderen hier hebt'. Een enorm dilemma. Het laatste wat hij wil is weg van Tyon (3) en Joshua (1 jaar) in Utrecht. Vandaag reist Sisay naar Ter Apel. Vijf dagen lang duurt daar nader onderzoek.

We bereikten de Bemuurde Weerd. Of iedereen zijn bootje mocht neerleggen in de stad, vroeg mijn gast langs zijn neus weg. Ik wees hem op de cartoon aan de kademuur: 'Zonder geldig vignet... pech, slepen wij het bootje weg'. Ik legde uit dat je vijf jaar moet wachten op een vergunning. Daarom vind ik illegaal mijn aanlegplekje. Daar moest de man - zonder status - hartelijk om lachen.

De volgende dag zat er weer een streng briefje van de Havendienst op ons bootje geplakt. 'Laatste waarschuwing', las ik. De ene illegaliteit is de andere niet. (16 september 2009)

ZOON JOSHUA EN HET WONDER VAN VADER SISAY

Peuter Joshua werd vorige week één. Gisteravond was ik bij zijn vader Sisay op bezoek. Niet in de sloopwoning in Ondiep waar ik Sisay laatst opzocht. In Tuinwijk. Waar ook Joshua's moeder en dochter Tyon (3) wonen. Sisay Tezazu is de uitgeprocedeerde, illegale, Eritrese Ethiopiër die ik een maand geleden ontmoette. In het theehuis van de Dom, voorafgaand aan de Nacht van de Vervanging. Een actie voor illegale, kansloze asielzoekers. Opdat ze niet mogen gaan zwerven. Ik schreef twee keer over hem.

Sisay Tezazu was dus een illegaal. WAS? Vorige week voltrok zich een klein wonder rond deze verlegen, sympathieke rastaman uit Ethiopië, kind uit een gemengd Eritrees-Amhaars huwelijk. In het Oost-Groningse Ter Apel hoorde hij van de Immigratie-NaturalisatieDienst dat hij niet langer illegaal is. Hij is nu erkend vluchteling! Na zes jaar, drie maanden, 22 dagen. Sisay lepelde het moeiteloos voor me op. Bij nader inzien stelde de IND vast dat vluchteling Sisay niet door Ethiopië geaccepteerd wordt. En in Eritrea gevaar loopt.

Toen ik hoorde dat Sisay mag blijven, maakte mijn hart een sprongetje. Probeerde hem te bereiken. Bracht mijn dierbaren van het goede nieuws op de hoogte. Alsof ook ik een beetje gelegaliseerd was. Terwijl ik niet bij de groep Nederlanders hoor die vindt dat de grenzen maar zo wagenwijd mogelijk moeten worden open gezet. Zodra je een persoonlijke band met iemand krijgt, gaat zijn lot ook jou aan. Zo verging het mij dus ook.

En nu lag zoon Joshua op de schoot van vader Sisay (33). En keek met zijn grote, bruine ogen het bezoek nieuwsgierig aan. Terwijl papa vertelde. 'Toen de vrouw van de IND mij zei: 'Gefeliciteerd, je kunt in Holland wonen', hoorde ik het woord *gefeliciteerd*, maar ik vertrouwde het niet. Ze maakt een vergissing, dacht ik. Ook daarna kon ik niet blij zijn. Want in Ter Apel zie je veel onzekere mensen lijden onder een toekomstloos leven.'

Nederlands spreekt Sisay, na zes jaar illegaliteit, nauwelijks. Het worden drukke tijden voor deze relaxte man die de Oost-Afrikaanse traditie, qat kauwen, gaarne in ere houdt. Taal leren, inburgeren, huis en werk zoeken. Het echte leven in ons land begint.

(7 oktober 2009)

De actie was een groot succes. Veel mensen zijn onder de indruk van de verhalen. Als blijkt dat van een van de deelnemers aan de nacht een fiets gestolen is, krijgt hij een andere fiets van de wethouder.

Einde noodopvang

In december 2008 werd een motie van Spekman aangenomen over rijksopvang van mensen in een medische procedure.

In de zomer van 2009 heeft de VNG de gemeenten gevraagd om cliënten van de gemeentelijke noodopvang aan te melden bij DT&V om tot individuele oplossingen te komen. Hierop volgend heeft de gemeente Utrecht een overleg op casusniveau met DT&V en IND. De gemeente hoopt op statusverlening en eventuele oplossingen voor de opvang van cliënten. Inmiddels heeft DT&V opdracht gekregen om mensen in medische procedures niet meer uit het AZC te zetten. Dit geldt ook voor bepaalde groepen mensen in schrijnend- en buitenschuldprocedures.

Op 7 december 2010 komt een brief van staatssecretaris Albayrak met een uitvoeringsvoorstel van de motie Spekman. Zij blijft van mening dat de gemeentelijke noodopvangen voor 1 januari 2010 "leeg gemanaged" moet zijn. De gemeente Utrecht blijft bij de eis dat er maatwerk geleverd wordt. Per dossier zal bekeken worden waar mensen in de opvang gaan. Als iemand bijvoorbeeld onder behandeling is bij Altrecht, wordt geadviseerd betrokkene onder te brengen in het AZC Utrecht. De gemeente blijft zich inzetten voor een 'sluitende aanpak'. Zolang voor de restgroepen geen oplossing gevonden is, blijft de gemeente mensen opvangen.

Rapportage noodopvang 2001-2009

In de vergadering van de Commissie mens en Samenleving op 14 oktober 2009 hebben mevrouw N. Schipper en mevrouw R. Dibi aandacht gevraagd voor de noodopvang.

Wat zijn de resultaten van de noodopvang?

Er hebben 392 mensen in de noodopvang verbleven, waarvan nog 121 personen op dit moment verblijf in de noodopvang hebben. De grootste instroom vond plaats in 2007 en 2008 met name als gevolg van de motie van de Raad dat pardonkandidaten in afwachting van het pardon ondersteuning dienden te krijgen. De redenen van instroom in de noodopvang waren vooral het hebben van een lopende verblijfsprocedure, die legaal in Nederland mocht worden afgewacht, in afwachting zijn van het pardon, actief werken aan terugkeer en redenen van humanitaire aard. Deze laatste categorie betrof meestal medisch (soms levensbedreigende) situaties, gezinnen met (jonge) kinderen en bescherming tegen uitbuiting en ontvluchten van mensenhandel. Deze situaties hebben vaak veel aandacht in de media gekregen.

De grootste uitstroom vond in 2008 en 2009 plaats. Meer dan de helft (53%) van de populatie in de noodopvang heeft alsnog een verblijfsvergunning gekregen, waarvan 74% als gevolg van het pardon.

Van de overige instroom is 64% teruggekeerd en 18% weer in de rijksopvang opgenomen. Slechts 4% is met Onbekende Bestemming verdwenen, terwijl bij het Rijksbeleid dit percentage tussen de 50% en 60% ligt. Daarnaast valt op dat de verblijfsprocedure lang kan duren. Er is bijvoorbeeld een gezin uit de noodopvang die na 8 jaar in een medische procedure alsnog een verblijfsvergunning heeft gekregen.

Het geeft weer dat de Utrechtse noodopvang haar claim heeft waargemaakt dat met andere werkwijze er met deze doelgroep wel een oplossing kan worden gevonden. Al deze bijna 400 asielzoekers zijn eerder door het Rijksbeleid op straat terecht gekomen.

HUIZEN, VERHUZINGEN EN LEEFBAARHEID IN DE OPVANG

Ondersteuning

In 2009 onderscheiden we verschillende vormen van ondersteuning.

- Mensen die alleen leefgeld ontvangen.
- Mensen die leefgeld en onderdak krijgen (noodopvang of huur van een kamer).
- Mensen die geld van het COA krijgen, maar in de noodopvang verblijven.

Om voor ondersteuning door de SNDVU in aanmerking te komen, gelden een aantal criteria (regiogebondenheid, perspectief of schrijnende situatie). Cliënten worden aangemeld door externe organisaties als Ex-AMA team, Vluchtelingenwerk Nederland, STIL en Stichting Dienstverlening aan Buitenlanders. INLIA beoordeelt de dossiers op de criteria en na toestemming van de gemeente, wordt de cliënt door de SNDVU geaccepteerd.

Aangezien de SNDVU over een beperkt aantal huizen beschikt, is er niet altijd meteen een plekje in een van de huizen. Afhankelijk van urgentie worden mensen zo snel mogelijk geplaatst. Tot moment van plaatsing ontvangen ze alleen leefgeld. In veel gevallen is dit al een goede oplossing. In een enkel geval wordt de huur van een kamer betaald. Er wordt gewerkt met wachtlijsten. Hierbij wordt gekeken naar urgentie, psychische gesteldheid, sociaal netwerk en geslacht.

De medewerkers van de SNDVU streven ernaar de samenstelling in de huizen zo stabiel mogelijk te houden. In principe wonen mannen en vrouwen gescheiden van elkaar. Gezinnen worden apart gehuisvest. Er wordt zoveel mogelijk gestreefd naar een harmonieuze samenstelling van de groep bewoners in de huizen. Hierbij wordt rekening gehouden met afkomst, land van herkomst, leeftijd, geslacht en sociaal/psychische gesteldheid. Met de woningcorporaties zijn afspraken gemaakt met betrekking tot het maximaal aantal mensen in huis.

Stand van zaken

Vanaf september 2008 worden de woningen van de noodopvang gehuurd van woningcorporatie Mitros. Omdat deze woningen voor een aantal jaren gehuurd kunnen worden, hebben er in 2009 beduidend minder verhuisbewegingen plaats gevonden. Dit betekende een enorme ontlasting voor de medewerkers en bewoners. De nadruk kon hierdoor meer gelegd worden op de leefbaarheid en begeleiding in de huizen.

Begin 2009 heeft de SNDVU dertien huizen met daarin 42 bewoners.

Voor twee huizen die in 2009 leeg opgeleverd zouden moeten worden in verband met sloop, wordt uitstel gekregen tot medio 2010. Door de toenemende vraag naar onderdak, worden 4 nieuwe huizen aangevraagd. Een woning van een gezin met een verblijfsvergunning wordt "omgeklapt" naar reguliere huisvesting.

Op 31 december 2009 bestaat het woningbestand uit 16 huizen.

Samenstelling	Aantal
31 december 2009	
<i>Woningen (16)</i>	
Mannen	29
Vrouwen	14
Kinderen < 18 jaar	13
Subtotaal	61

Samenstelling	Aantal
31 december 2009	
<i>Huur kamers</i>	
Mannen	9
Vrouwen	1
1 gezin met 2 kinderen	4
Subtotaal	14
TOTAAL	75

Per 1 oktober start het pilotproject van het ex-amateam voor een periode van 1,5 jaar. De noodopvang blijft verantwoordelijk voor de opvang in de huizen en het verstrekken van de leefgelden.

Samenstelling bewoners in de noodopvang

Cliëntenbestand materiële ondersteuning 1 januari 2009		
leefgeld		18
leefgeld+huisvesting		40
huisvesting		16
status/NW		4
ex-ama's NW		49
Totale ondersteuning	74	

Cliëntenbestand volwassenen	
materiële ondersteuning	31-12-09
leefgeld	13
leefgeld+opvang	15
leefgeld+huur	3
opvang	1
huur	3
totaal in ondersteuning	35

Cliëntenbestand examas	
materiële ondersteuning	31-12-09
leefgeld	6
leefgeld+opvang	33
leefgeld+huur	7
opvang	12
huur	1
totaal in ondersteuning	59

Eind 2009 worden in totaal 94 mensen ondersteund.

Omklapwoningen

In 2007, na afkondiging van het generaal pardon, zijn mensen die daarvoor in aanmerking kwamen, gehuisvest in zogenaamde omklapwoningen. De huur van de woning werd hierbij betaald door de noodopvang en na het verkrijgen van de verblijfsvergunning wordt deze woning omgeklapt naar reguliere huisvesting. Januari 2009 krijgt de laatste bewoner van een omklapwoning zijn verblijfsvergunning in het kader van de pardonregeling. Zijn woning wordt omgeklapt naar reguliere huisvesting.

CLIËNTENBESTAND 2009

Het cliëntenbestand van de opvang bestaat voor het grootste gedeelte uit alleenstaande mannen. De grootste groep hiervan wordt gevormd door de ex-ama's, veel jongeren uit bijvoorbeeld China, Guinee en Sierra Leone. Verder verblijft er een gezin en een groep vrouwen, allen alleenstaand, waarvan een aantal met kinderen.

Reden van ondersteuning op 31 december 2009

Groepen die overblijven en niet in aanmerking komen voor rijksopvang:

1. vreemdelingen in procedure op reguliere gronden (vooral medisch, voortgezet verblijf ex AMV, verblijf bij kind met verblijfsvergunning, buitenschuld en schrijnend)
2. vreemdelingen die wel terug willen keren maar niet kunnen.
3. vreemdelingen ter voorbereiding op terugkeer.
4. vreemdelingen die vanwege humanitaire redenen noodzakelijke opvang krijgen

Bewoners van de noodopvang hebben uiteenlopende achtergronden zowel cultureel, maatschappelijk als sociaalpsychisch en juridisch.

Veelal speelt een meervoudige problematiek door de lange weg die zij jaren achter zich hebben van jarenlange opvang, uitgeprocedeerd raken, uitzettingen uit AZC's, vreemdelingendetentie, zwerven in de illegaliteit en psychische problemen die niet of laat herkend zijn of ontstaan zijn door het leven in de illegaliteit.

Voorbeelden:

- Medische problematiek:
 - Mensen met medische aandoeningen. Zo verblijven er bijvoorbeeld een aantal, dat besmet is met het HIV-virus. Een van hen heeft lang illegaal rondgezworven in de stad. Voor hen is een stabiele woonsituatie noodzakelijk.
 - Mensen met een psychische of psychiatrische aandoening. Vaak zeer kwetsbare mensen die door hun labiele situatie tussen wal en schip vallen. In de noodopvang verblijven een aantal mensen met diagnose schizofrenie. Ook worden een aantal zeer depressieve mensen opgevangen. Om tot een goede behandeling en begeleiding te komen is vooral voor deze groep een stabiele woonsituatie onontbeerlijk.
 - Opvallend is de grote groep uit Sierra Leone die door de gebeurtenissen in het verleden een oorlogstrauma opgelopen heeft, Daarbij heeft een aantal van deze mensen een verblijfsvergunning op tijdelijke basis gehad. Deze is door het nieuwe landenbeleid van Sierra Leone ingetrokken. Het betreft hier mensen die in het bezit waren van een status, huis en werk.
- Schrijnendheid: het betreft hier mensen die vanwege hun schrijnende situatie een procedure hebben lopen. Zo verblijft nog steeds een slachtoffer van de Schipholbrand in de opvang.
- Afvallers Generaal pardon. Een aantal mannen is niet in aanmerking gekomen voor het generaal pardon vanwege kort verblijf in het buitenland. Voor deze mensen loopt nog een procedure tegen de afwijzing. Een man uit Somalië is bijvoorbeeld al 16 jaar in Nederland.
- Terugkeer en/of buitenschuldprocedures. Een aantal mensen zijn een aantal weken opgevangen alvorens terug te keren naar land van herkomst. Zo was er bijvoorbeeld een man die uit de TNV te Soest gezet was omdat hij niet verder wilde gaan met zijn asielpcedure, maar terug wilde keren naar land van herkomst. Hiermee verviel het recht

op opvang. De man had geen netwerk in Nederland en kon met hulp van het IOM en door ondersteuning van de noodopvang al na enkele weken terugkeren.

- Er zijn verschillende landen die niet of moeilijk mensen terug nemen. Denk bijvoorbeeld aan China en Ethiopië. Het lijkt vaak op een kat en muis spelletje wat jaren kan duren. Ambassades die toezeggen onderzoeken te doen en verder niets meer van zich laten horen. Beslissingen van de IND die maar op zich blijven wachten.
- In de opvang verblijven verschillende mensen die al verschillende malen verbleven hebben in detentiecentra en waarbij het niet gelukt is hen uit te zetten. Afgelopen jaar heeft een man uit Ethiopië, die tweemaal in detentie gezeten heeft, alsnog een status gekregen. Een man, een staatloos Palestijn, probeert al vanaf 1996 identiteitspapieren te krijgen. Hij heeft al verschillende malen in detentie gezeten en zit in een vicieuze cirkel van vastzitten, vrij laten, rondzwerven en weer opgepakt worden.

Volwassenen (incl. 5 kinderen) totaal 35			
Generaal pardon afwijzing / bezwaar of beroep	5	Schrijnendheid	2
Vbt/medisch	6	Art. 64	2
Buitenschuldprocedure	2	uitgeprocedeerd	2
Voorbereiding gezinshereniging	4	Status medisch	6
terugkeer	3	Asiel/hasa	1
Generaal pardon status	1	Asiel/status	1

Een aantal mensen met een verblijfsvergunning verblijft in de opvang of ontvangt alleen leefgeld in afwachting van een uitkering en reguliere huisvesting.

Onderverdeling per land (volwassenen):

Afghanistan	1	Liberia	1
Angola	3	Nepal	1
Azerbeidjaan	2	Nigeria	1
China	1	Palestina	2
Ethiopië	2	Soedan	3
Irak	1	Somalië	1
Iran	1	Siërra Leone	10
Israël	1	Suriname	1
Kameroen	1	Togo	2

Instroom 2009

- In 2009 stromen 30 mensen (inclusief 5 kinderen) de opvang in. Hiervan stromen 11 mensen hetzelfde jaar weer uit. Onder deze groep waren drie mensen die terug gekeerd zijn naar land van herkomst.
- Er stromen 21 ex-ama's in. Hieronder vallen 7 kinderen, hieronder drie nieuwgeboren. Van deze groep zijn 4 mensen hetzelfde jaar weer uitgestroomd.

Uitstroom 2009

Reden Uitstroom

Generaal pardon/status	10
Generaal pardon/MOB	1
MOB	1
Status asiel	2
Status medisch	6
Status B9	1
Andere opvang	1
terugkeer	4
Totaal	26

De duur van de opvang is afhankelijk van de situatie en procedure van de mensen. Dit is vaak een kwestie van jarenlang wachten op beslissingen van de IND en rechtbank. Zo heeft bijvoorbeeld een gezin na een verblijf van 8 jaar een verblijfsvergunning op medische gronden gekregen. Aangezien het hier om een verblijfsvergunning met terugwerkende kracht ging, kon het gezin ook meteen de Nederlandse nationaliteit aanvragen. Een andere man die al vanaf 2004 in de opvang verbleef, heeft ook een verblijfsvergunning op medische gronden gekregen.

Een aantal mensen met verblijfsvergunning verblijft geruime tijd in de opvang alvorens daadwerkelijk door te stromen naar reguliere opvang.

Vanaf oktober gaat het ex-ama-project verder als pilotproject. Hieronder vallen 63 ex-ama's. Vanaf oktober 2009 stromen nog 10 ex-ama's uit, 6 hiervan in verband met een verblijfsvergunning.

Vreemdelingendetentie:

In 2009 hebben 6 mensen langere of kortere tijd in vreemdelingendetentie gezeten. Aangezien pogingen tot uitzetting niet lukten, zijn deze mensen weer vrijgekomen uit detentie en opnieuw de opvang ingestroomd. Een persoon heeft hierna een status gekregen en een ander is op basis van een herhaald asielverzoek opnieuw de rijksopvang ingegaan.

Uitstroom per land

Angola	1	Eritrea	1	Nigeria	1
Bosnië	4	Ghana	1	Sierra Leone	2
Burkina Fasso	1	Guinee	1	Soedan	8
China	3	Irak	1	Somalië	1
				Togo	1

Mannen	Vrouwen	Kinderen
20	4	2

ONDERSTEUNING

Een kerntaak van de SNDVU is het bieden van bed, bad en brood. Door het Generaal pardon en de instroom van ex-ama's zien we dat er een grote verschuiving gekomen is in de aard en werkzaamheden van de organisatie. Terwijl een aantal jaren geleden de doelgroep bestond uit gezinnen en een aantal alleenstaanden, bestaat de doelgroep nu hoofdzakelijk uit alleenstaande mannen, een aantal alleenstaande vrouwen met kinderen en twee gezinnen. Daarnaast zien we steeds meer mensen met psychisch sociale problematiek vragen om ondersteuning.

Dit vereist een andere benadering en manier van ondersteuning van de doelgroep.

Cliëntengroepen

Grofweg is het cliëntenbestand in drie groepen te verdelen.

- Personen die vallen onder het generaal pardon
- Volwassenen (In Nederland gekomen na 1 april 2001)
- Ex-ama's

Generaal pardon

In principe komt deze groep alleen in aanmerking voor leefgeld. Het is het opvallend dat verschillende mensen, met het zicht op een legaal verblijf in Nederland, de kar niet langer kunnen trekken. Een aantal mensen is alsnog vanwege hun schrijnende situatie in de noodopvang een tijdelijk verblijf aangeboden.

Volwassenen

Een tweede groep in de noodopvang zijn mensen die na 1 april asiel aangevraagd hebben in Nederland. Om voor noodopvang in aanmerking te komen, gelden een aantal criteria:

- Afkomstig uit de regio Utrecht
- Er loopt een procedure maar er is geen recht op overheidsvoorzieningen (COA), bv. mensen met een medische procedure.
- Er is perspectief op een procedure.

Een jongen uit Azerbeidjaan is vanwege ernstige psychische problemen in de opvang opgenomen. De jongen heeft twee een suïcidepoging in detentiecentrum Zeist gedaan. Aangezien de overheid hem niet uit kon zetten, is hij weer op straat gezet. Voor deze jongen wordt artikel 64 aangevraagd.

- Men is bezig met terugkeer met terugkeer.
- Er is sprake van een schrijnende situatie.

Mensen die in aanmerking willen komen voor ondersteuning, worden eerst door INLIA gescreend en na overleg met de gemeente, wordt ondersteuning aangeboden.

Taken van de noodopvang

- Verstrekken van bed-bad-brood.
- Sociaal/juridische en medische/maatschappelijke begeleiding.
 - Op sociaal/juridisch gebied wordt, in samenwerking met de advocaat, ondersteuning geboden ten behoeve van de procedure.
 - Op medisch en maatschappelijk gebied vinden doorverwijzingen plaats naar externe organisaties als GGZ, huisartsen, zusterorganisaties e.d. Ook wordt er veel aandacht besteed aan de psychische gesteldheid van de bewoners.

Er komt een aanvraag via Stichting dienstverlening aan buitenlanders en INLIA voor de opvang van een Somalische jongen. Hij is als twaalfjarige jongen door zijn vader naar Nederland gehaald. Zijn vader vertrekt echter naar Engeland en laat de jongen alleen achter. De jongen is regelmatig psychotisch en zwerft door Nederland. Regelmatig wordt hij opgepakt voor kleine vergrijpen als zwartrijden en diefstalletjes. Deze worden geweten aan zijn ziekte. In nauwe samenwerking met het OGGZ team van Altrecht, wordt besloten hem onderdak te geven. Echter door het jarenlange zwerven blijkt het onmogelijk hem stabiel te houden. De noodopvang kan hem niet de begeleiding geven die hij nodig heeft en als er een aantal incidenten in het huis plaats vinden, wordt besloten de opvang te beëindigen.

Gedurende de opvang kan het perspectief van iemand behoorlijk veranderen.

Belangrijk is dat er steeds samen met betrokkene gekeken wordt op mogelijkheden / onmogelijkheden voor verblijf in Nederland. Een voortdurend proces van praten en doelen bijstellen.

- Voor de ex-ama's blijft het ex-amateam "perspectief" verantwoordelijk voor de sociaal/juridische en maatschappelijke begeleiding.
- Verantwoordelijk voor de leefbaarheid in de huizen
 - Zorgdragen voor materiële ondersteuning (inrichting woningen etc.)
 - Plaatsen en begeleiden van de bewoners,
- Financiële ondersteuning:
 - Voor het verstrekken van de wekelijkse leefgelden hanteert de noodopvang de richtlijnen van het COA. Mensen die recht hebben op leefgeld krijgen €50,- leefgeld per week. Minderjarigen krijgen €35,- per week.
 - Kosten die gemaakt worden ten behoeve van de asielprocedure
 - Voorschotten c.q. leningen die verstrekt worden. Leningen worden o.a. gegeven voor het aanschaffen van kortingskaarten voor de trein, de aanschaf van een bril etc.
 - Reiskostenvergoeding voor schoolgaande ex-ama's
 - Incidentele vergoedingen voor school, medische kosten etc.
- Dagstructurering/woonbegeleiding

DAGSTRUCTURERING / WOONBEGELEIDING

Bewoners van de noodopvang hebben uiteenlopende achtergronden, zowel cultureel, maatschappelijk als sociaal/psychisch en juridisch. Veelal speelt een meervoudige problematiek door de lange weg die zij al jaren achter zich hebben van jarenlange opvang, uitgeprocedeerd raken, uitzettingen uit AZC's, vreemdelingendetentie, zwerven, leven in de illegaliteit, psychische problemen die niet of te laat herkend zijn of ontstaan zijn door het leven in de illegaliteit. Bij de groep ex-ama's zien we een groep jongeren met weinig toekomstperspectief, die langzaam verdwijnen in een sociaal isolement. Dit geeft spanningen, gevoelens van uitzichtloosheid en onverschilligheid, slecht zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen en zelfrespect.

Sinds april 2009 is er een projectmedewerker woonbegeleiding aangesteld. Het begeleiden van het (samen) wonen en het activeren van cliënten is van belang om sociaal isolement, zelfuitsluiting en vereenzaming te voorkomen of te beperken.

Woonbegeleiding

Gecoördineerd door de projectmedewerker gaan twee vrijwilligers elke twee weken op huisbezoek. Zij gaan dan langs in twee huizen om te kijken hoe alles daar reilt en zeilt, doen daar verslag van en signaleren indien nodig. Tijdens deze huisbezoeken worden thematisch onderwerpen aangesneden als prettig samenwonen met elkaar, wat te doen bij calamiteiten, omgang met verwarming en elektriciteit en (sociale) gezondheid. In een terugkoppeling naar de projectmedewerker worden actiepunten geformuleerd. De projectmedewerker doet ook huisbezoeken, vooral bij calamiteiten.

Sociale kaart

Om de sociale kaart van Utrecht in kaart te brengen, heeft de projectmedewerker in 2009 contacten gelegd met diverse organisaties en instellingen. Er is het afgelopen jaar contact gelegd met de stichting Present, Titan, stichting de Voedselbank, diverse maatjesprojecten, de vrijwilligerscentrale, kringloopcentra, restaurant Van Harte, het Intercultureel Theehuis, het Quality Centre, de vakantieweken van Vluchtelingenwerk en de buurthuizen van Portes. Hieruit zijn verschillende gemeenschappelijke en individuele projecten voortgekomen.

Eenmalige gemeenschappelijke projecten en activiteiten

- In de zomer zijn 2 alleenstaande vrouwen met hun kinderen mee geweest naar de zomerweken van Vluchtelingenwerk.
- Met een vrijwillige coach is er een voetbalteam opgezet. Helaas is dit gestopt vanwege te weinig belangstelling.
- Met Sinterklaas hebben de kinderen in de noodopvang een kleinigheid gekregen van de Sint.
- Kort na de kerst is er een lunch voor bewoners georganiseerd. Deze is goed bezocht en werd als erg gezellig ervaren.

Structurele projecten

- Met de stichting Present hebben we diverse projecten gehad in 2009. Driemaal heeft een kleine groep vrijwilligers in een van de huizen van de noodopvang samen gekookt, gegeten en spelletjes gedaan. Wegens succes zal dit project doorgang vinden in 2010. Ook is er een flexwerkersteam opgezet. Vijf cliënten van de noodopvang zijn als vrijwilliger ingeschreven bij Present en zullen met enige regelmaat meegevraagd worden met een bestaande vrijwilligersgroep.

- Cliënten worden gewezen op activiteiten in de stad (bijvoorbeeld het Intercultureel Theehuis).
- Budgetvoorlichting (bijvoorbeeld adressen tweedehands winkels).
- Vrijwilligers zorgen voor een aanbod van tweedehands kleding en speelgoed, deze wordt aangeboden tijdens het spreekuur.
- Bewoners helpen bij het klussen in de huizen.
- In diverse huizen wordt sinds afgelopen jaar internet aangeboden. In principe is dit voor alle huizen mogelijk, indien er ten minste een computer in huis aanwezig is.
- Er zijn bibliotheekpasjes aangeschaft en er is een systeem waarop mensen boeken/cd's kunnen lenen.
- Bewoners krijgen een tegemoetkoming van €10,- per maand voor activiteiten als fitness en zwemles.

Individuele begeleiding

Negen cliënten hebben individuele begeleiding gehad. Een op een is er gezocht naar passende activiteiten door middel van een intakegesprek en vervolggesprekken en of huisbezoeken. Er zijn cliënten als vrijwilliger actief bij de voedselbank, kringloopcentra en restaurant Van Harte. Een jongeman mag kosteloos deelnemen aan een voetbalteam en had een tijdje een hardloopteam via de vrijwilligerscentrale. Twee cliënten zijn op zwemles gegaan en twee anderen zijn op een betaalbare sporthal begonnen met fitness. Voor een cliënt die in september aan de Hogeschool Utrecht is begonnen met een studie, is met succes een fonds aangeschreven voor de aanschaf van een laptop en studiematerialen. Een Soedanese man die in de bezwaarfase loopt op zijn afwijzing generaal pardon, heeft samen met een vrijwilliger getracht een ondernemingsplan op te zetten voor eventuele terugkeer naar land van herkomst. Dit ondernemingsplan zelf bleek niet haalbaar, maar heeft cliënt wel geholpen actief bezig te zijn met zijn toekomst perspectief. Voor een cliënt met HIV is contact gelegd met een netwerkbijeenkomst die hij een paar maal heeft bezocht.

Ter illustratie een voorbeeld van wat sociale begeleiding kan betekenen voor enerzijds de cliënt en anderzijds de noodopvang.

Een jonge vrouw die al een tijdje bij de noodopvang zat, was depressief en erg verveeld van het thuiszitten. Ze sloot zichzelf steeds meer op en communiceerde vanuit argwaan en boosheid. Na wat gesprekken is ze begonnen met zwemles, in eerste instantie een paar keer met een vrijwilliger, daarna zelfstandig. Iets nieuws leren en in contact komen met anderen deed haar goed. Ze kwam vrolijker binnen, was beter aanspreekbaar en kreeg vertrouwen in het team van de noodopvang. Het communiceren verliep steeds beter.

Over het algemeen zien we dat het effect van woonbegeleiding, individuele aandacht en passende activiteiten is dat er minder wrijving tussen bewoners ontstaat in de huizen. Als er toch wrijvingen zijn, zijn mensen beter in staat daar flexibel mee om te gaan en het soms zelf op te lossen. De cliënten die dagbesteding hebben, zijn vrolijker, hebben meer zelfvertrouwen en worden beter in staat zelf actief mee te denken over hun toekomstperspectief.

PROJECTORGANISATIE

De SNDVU is een vrijwilligersorganisatie bestaande uit een vrijwillig bestuur, vier betaalde medewerkers en zeven vrijwilligers.

Bestuur

Het bestuur vergadert maandelijks ondersteund door de coördinator. In 2009 hebben een aantal bestuurswisselingen plaatsgevonden.

- De penningmeester heeft eerder aangegeven de organisatie te willen verlaten in verband met zijn hoge leeftijd. Aangezien het niet lukt een nieuwe penningmeester te vinden, stemt hij toe tot 1 juli 2009 aan te blijven.
- Een bestuurslid neemt zijn taak als penningmeester over tot er een nieuwe geschikte penningmeester gevonden is.
- Frans Middelham komt het bestuur versterken en neemt de taak van secretaris op zich.
- December 2009 neemt Marie-Louise van Schaik afscheid als lid van het bestuur.

Kantoor / medewerkers

In 2009 vindt er een complete wisseling van het team plaats. Dit betekent dat er een nieuw team ingewerkt moet worden. Dit gaf, in combinatie met de onzekere toekomst van de noodopvang, het hele jaar door een hoge werkdruk.

- De coördinator hervat begin februari weer haar werkzaamheden.
- Twee medewerksters verlaten in februari de organisatie.
- Dit betekent een grote werkdruk op de twee overgebleven medemedewerkers. De werkzaamheden worden in deze periode beperkt tot het hoogst noodzakelijke.
- In april wordt een nieuwe administratieve kracht aangesteld voor 20 uur per week.
- Eind april wordt een persoon aangetrokken voor de woonbegeleiding voor 28 uur per week.
- In augustus verlaat een medewerker de organisatie en daaropvolgend wordt een nieuwe medewerker aangetrokken voor de sociaal/juridische begeleiding. Aangezien er veel mensen met psychische problematiek in de opvang verblijven, is gekozen voor iemand met ook een psychiatrisch verpleegkundige achtergrond.
- Vanwege de drukte tijdens de spreekuren is half september besloten wekelijks spreekuur te gaan draaien in plaats van tweewekelijks. De cliëntengroep is in tweeën gesplitst, waarbij de ene groep in de even weken, en de andere groep in de oneven weken spreekuur heeft.
- Met een bijna volledig nieuw team is het werk anders ingedeeld. Iedereen is zich meer op een afgebakende taak gaan richten en er is gestreefd naar een duidelijke taakverdeling. Cliënten kregen daar waar nodig vaste contactpersonen.
- Het werkoverleg kreeg mede hierdoor meer structuur. Er werd voorgenomen het werkoverleg anders in te richten, maar door de hoge werkdruk en het telkens inwerken van nieuwe collega's kon dit nog niet gerealiseerd worden.

Vrijwilligers

Door middel van advertenties zijn er diverse vrijwilligers bij de SNDVU betrokken. In 2009 zijn er zes vrijwilligers aangetrokken, waarvan er helaas drie weer zijn vertrokken. Twee vrijwilligers vonden andere werkzaamheden, één persoon bleek niet geschikt voor vrijwilligerswerk bij de SNDVU. Aan het eind van 2009 waren er zeven vrijwilligers actief voor de SNDVU, zij blijven ook in 2010 actief. Deze vrijwilligers worden aangestuurd door de projectmedewerker sociale activering.

Werkzaamheden

De werkzaamheden die door de vrijwilligers worden gedaan zijn wisselend. Zoals te lezen in het stuk over woonbegeleiding, zijn er twee vaste vrijwilligers die huisbezoeken afleggen. Twee andere vrijwilligers komen ook vaak in de huizen, maar dan voor de technische zaken (klusjes) en verhuizingen. Onze 'klusvrijwilliger' neemt vaak een of twee cliënten mee die hij opleidt in het kader van hun perspectief. Voor hen is het ook een vorm van dagbesteding.

Een vrijwilliger is aangetrokken om een cliënt te begeleiden bij het schrijven van een ondernemingsplan voor terugkeer naar het land van herkomst. Hieruit is een intensief contact ontstaan waarin alle mogelijkheden uitgebreid zijn overwogen en onderzocht. Uiteindelijk is de concrete onderneming niet opgezet vanwege de financiering die onhaalbaar bleek. Wel is voor de cliënt nu heel duidelijk wat wel en niet mogelijk is. Deze vrijwilliger blijft ook in 2010 benaderbaar voor dergelijke eenmalige projecten.

De overige twee vrijwilligers zijn maatjes van cliënten. Ze halen hen uit hun sociale isolement, gaan wat dingen buitenhuis ondernemen en bouwen langzaam steeds meer een vertrouwensband op waar vanuit verder gewerkt kan worden aan perspectief.

Voor 2010 blijven deze vrijwilligers ook actief bij de SNDVU. We willen in het komende jaar proberen nog meer vrijwilligers aan te trekken als maatje voor cliënten en voor grotere projecten.

SAMENWERKING BINNEN UTRECHT

Hulpverlenersoverleg (HVO)

In Utrecht zijn verschillende organisaties die ondersteuning geven aan uitgeprocedeerde asielzoekers. Betrokken organisaties zijn de SNDVU, Ex-AMA team, Vluchtelingenwerk Utrecht, STIL, Fanga Musow, VVN-AZC, Stichting dienstverlening aan Buitenlanders en huize Agnes.

Maandelijks komen zij bijeen in een overleg. Zaken die aan de orde komen zijn; alle perikelen rondom de afhandeling van het generaal pardon. Het nieuwe beleid van de overheid en de veranderingen in de vergoedingen ten aanzien van de medische zorg. Op initiatief van het HVO vond een inventarisatie plaats ten aanzien van de situatie van de afgewezen generaal pardonners. Aansluitend hierop is een nieuw projectvoorstel ingediend en na toekenning van subsidie is het van start gegaan.

Ex-AMA team

Gezien de complexiteit van de doelgroep en de voortdurende veranderende omstandigheden is er regelmatig overleg met het Ex-AMA team. Er worden werkafspraken gemaakt op het gebied van de begeleiding op sociaal/juridisch en maatschappelijk gebied, huisvesting en de begeleiding in de huizen, de financiële vergoedingen en de wijze van informatie uitwisseling.

Dit geeft geen uitspeelmogelijkheden en voorkomt shopgedrag.

STIL, vluchtelingenwerk AZC, dienstverlening aan buitenlanders

Vanuit het Stil en vluchtelingenwerk zijn er afgelopen jaar verschillende aanmeldingen voor de noodopvang gekomen. Samen met het STIL heeft de noodopvang een projectvoorstel voor de inventarisatie van afgewezen pardonners geschreven.

Vluchtelingenwerk Utrecht

Zodra mensen in bezit zijn van hun verblijfsvergunning worden ze overgedragen aan Vluchtelingenwerk. Zij zijn verantwoordelijk voor de maatschappelijke begeleiding ten aanzien van werk en inkomen en alle andere zaken daaromheen. Voor de mensen in de omklapwoningen (generaal pardonners) gebeurt dit in een zogenaamde "warme overdracht". Hierin komen zaken aan de orde zoals, afspraken met sociale zaken, medische situatie enzovoort.

Huize Agnes en Fanga Musow

Huize Agnes en Fanga Musow zijn beiden particuliere opvangorganisaties voor uitgeprocedeerde asielzoeksters en/of illegale vrouwen. Vanuit deze organisaties zijn een aantal vrouwen met kinderen doorgestroomd naar de voorzieningen van de SNDVU. Dit kon nadat er een nieuw perspectief gecreëerd was op terugkeer en/of een procedure.

TOEKOMST VAN DE NOODOPVANG

Op dit moment vinden er nog steeds onderhandelingen plaats tussen de gemeente Utrecht en DT&V en IND over de wijze van sluiten van de noodopvang. Aan de ene kant lijkt er een oplossing gekomen te zijn voor een groep mensen die geen recht had op rijksopvang. Daar zijn we erg blij mee.

Toch maken wij ons zorgen over de groep die hier niet onder valt.

Wat betekent het als deze mensen niet meer opgevangen worden en verdwijnen in de illegaliteit?

Wat betekent dit voor de openbare orde en volksgezondheid?

Hoe houden wij deze groep in beeld?

Wat moet een Burgemeester als er gezinnen met kinderen of alleenstaande moeders op de stoep staan?

Wij leven momenteel in een onzeker politiek klimaat. Wat geven de nieuwe landelijke verkiezingen?

Kortom veel vragen en onzekerheden die ons het komende jaar nog bezighouden.

De SNDVU is van mening dat er altijd een vorm van noodopvang noodzakelijk zal moeten blijven om de meest kwetsbaren in de samenleving op te vangen.

Mei 2010

Verklarende woordenlijst

DMO	dienst maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente Utrecht
Ex-AMA team	Team binnen vluchtelingenwerk verantwoordelijk voor de begeleiding van alleenstaande minderjarige asielzoekers
Huize Agnes	particuliere opvangorganisatie voor vrouwen zonder verblijfsvergunning
Fanga Musow	particuliere opvangorganisatie voor vrouwen zonder verblijfsvergunning
INLIA	Internationaal netwerk van lokale initiatieven ten behoeve van asielzoekers. Beoordeelt in opdracht van de gemeente Utrecht aanvragen voor onderdak en leefgeld.
STIL	solidariteitsorganisatie voor vluchtelingen en migranten zonder verblijfsvergunning
VVN/AZC	vluchtelingenwerk op het asielzoekerscentrum
LOS	landelijk ongedocumenteerden steunpunt

- vbt/amv voortgezet verblijf ama's
- ama alleenstaande minderjarige asielzoeker
- buitenschuldprocedure: Procedure die opgestart kan worden als mensen niet terug kunnen keren, terwijl ze daar wel alle pogingen toe gedaan hebben.
- Hasa herhaald asielverzoek
- Art.64 medische noodzaak om in Nederland te verblijven, kortdurend, niet kunnen reizen door bv. zwangerschap etc.
- AZC Asielzoekerscentrum
- MOB Met Onbekende Bestemming vertrokken
- Verblijfsvergunning op D grond: verblijfsvergunning op humanitaire basis. Deze kan binnen 3 jaar ingetrokken worden als de situatie in land van herkomst als veilig beschouwd wordt.
- DT&V: Dienst terugkeer en vertrek, verantwoordelijk voor terugkeer naar land van herkomst van uitgeprocedeerde asielzoekers.
- IND: Immigratie en naturalisatiedienst